

Nr 3

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1955/56 till Bidrag till sjukkassor m. m.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkten 79, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till sjukkassor m. m. för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 270 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 11 mars 1955 dagtecknad proposition, nr 141, vilken hänvisats till statsutskottet, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att till Bidrag till sjukkassor m. m. för budgetåret 1955/56 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 270 000 000 kronor.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet har propositionen nr 141 överlämnats till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl som ligger till grund för Kungl. Maj:ts förslag får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Anslaget till Bidrag till sjukkassor m. m. är för innevarande budgetår uppfört med 160 000 000 kronor.

Den allmänna sjukförsäkringen med den därtill anknutna moderskapsförsäkringen samt läkemedelsreformen trädde i kraft den 1 januari 1955. Med hänsyn härtill har inom ramen för innevarande års anslag beräknats statsbidrag till de allmänna sjukkassorna endast för första hälften av år 1955. För nästa budgetår måste medel anvisas till täckande av statens bidrag för helt år.

Anledning till att ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen upptogs med endast preliminärt beräknat belopp var att förslag till lagstiftning i vissa anslaget berörande frågor avsågs skola underställas 1955 års riksdag.

I proposition den 4 mars 1955, nr 114, har Kungl. Maj:t sedermera förelagt riksdagen förslag till vissa reformer inom sjukförsäkringen och

folkpensioneringen, medförande mindre kostnadsökningar bl. a. för sjukförsäkringen.

Kungl. Maj:t har vidare i proposition den 4 mars 1955, nr 118, förelagt riksdagen vissa förslag om ersättning från den allmänna sjukförsäkringen för sjukvård utom riket samt om sjömännens sjukförsäkring. Även dessa förslag medför kostnadsökningar för sjukförsäkringen.

Under förevarande anslag skall även för budgetåret 1955/56 beräknas medel för bidrag till den frivilliga sjukförsäkring, som föregick den nu gällande allmänna försäkringen. Under nämnda budgetår sker nämligen den slutliga avräkningen mellan utlämnade förskott och slutligt bidrag för år 1954. Riksförsäkringsanstalten har beräknat medelsbehovet i denna del till 16,7 milj. kronor.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, uttalar, att riksförsäkringsanstaltens beräkning torde kunna godtagas.

Vad beträffar kostnaderna för den allmänna sjukförsäkringen med moderskapsförsäkringen samt läkemedelsförmånerna utgår departementschefen från de antaganden, som gjorts i förarbetena till lagstiftningen.

I *propositionen 1953: 178* uppskattades statens bidrag till *den allmänna sjukförsäkringen och läkemedelsreformen* till 218 milj. kronor för helt år. Enligt lagen om allmän sjukförsäkring utgår statsbidrag till de allmänna sjukförsäkringskassorna i form av sjukhjälpbidrag, medlemsbidrag, avgiftslindringsbidrag och avgiftsersättningsbidrag jämte bidrag till den frivilliga försäkringen. I nämnda proposition har sjukhjälpbidraget beräknats till 44 milj. kronor såsom bidrag till sjukvårdsförsäkringen, 105 milj. kronor såsom bidrag till grundsjukpenning och 16 milj. kronor såsom bidrag till barntillägg eller sammanlagt 165 milj. kronor för år. Medlemsbidraget har beräknats till 23,4 milj. kronor, avgiftslindringsbidraget till 7 milj. kronor och avgiftsersättningsbidraget till 9 milj. kronor. Nu nämnda bidrag skulle tillsammans utgöra (165 + 23,4 + 7 + 9) 204,4 milj. kronor. Härtill kommer bidrag till den frivilliga sjukpenningförsäkringen med 5 à 6 milj. kronor. Vidare har i nämnda proposition läkemedelsreformen beräknats medföra en ökning av avgiftslindringsbidraget med 2 milj. kronor, varjämte ett direkt bidrag om 6 milj. kronor beräknats till läkemedelsrabatteringen. De totala statsbidragskostnaderna skulle i enlighet härmed för helt år efter avrundning bli (204 + 6 + 2 + 6) 218 milj. kronor.

Statsbidraget till *moderskapsförsäkringen* beräknades i *propositionen 1954: 144* till för helt år 19,8 milj. kronor. Då denna summa till ett beräknat belopp av 0,3 milj. kronor motsvarades av en minskning av sjukhjälpbidraget i sjukförsäkringen, beräknades den totala årskostnaden för statsverket för här angivna reformer till ca (218 + 19,8 — 0,3) 237,5 milj. kronor.

Departementschefen uttalar i förevarande proposition, att någon anledning att nu frångå ovannämnda beräkningar icke synes föreligga.

Bl. a. vissa ändringar i sjukförsäkringslagstiftningen, vilka aktualiserats efter det förenämnda propositioner 1953: 178 och 1954: 144 framlades, har emellertid föranlett förslag om höjningar i vissa avseenden av statsbidragen.

Till en början är att beakta vissa höjningar av *läkarvårdstaxorna*. Vid anmälan av propositionen 1953: 178 anförde departementschefen, att kostnaden för läkarvården i ej oväsentlig mån är beroende av hur läkarvårdstaxorna utformas. Enär vissa höjningar av taxorna för ersättning till läkare och tandläkare genomförts, föreslås i nu förevarande proposition en viss ökning av statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen. Departementschefen anför härom:

»Kungl. Maj:t har den 4 juni 1954 (SFS nr 532) fastställt ny taxa för beräkning av ersättning för läkarvård och tandläkarvård enligt lagen om allmän sjukförsäkring, innebärande en avsevärd höjning av taxebeloppen i förhållande till den vid tiden för nyssnämnda kalkyler gällande sjukkassetaxan. Statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen beräknas nu av riksförsäkringsanstalten till 57 milj. kronor mot i propositionen 1953: 178 angivna 44 milj. kronor och ökar således med 13 milj. kronor. Ökningen är till ca 12 milj. kronor betingad av höjningarna enligt den nya taxan. Till återstående del, ca 1 milj. kronor, avser ökningen de försäkrades resor till och från läkare. Anstaltens beräkningar i denna del baserar sig på socialförsäkringsutredningens antagande, att reseersättningarna uppgår till tio procent av läkarvårdsersättningen. Då denna stigit på grund av taxehöjningen har en uppräknig även av reseersättningarna medföljt i anstaltens beräkningar. Något samband mellan höjningen av sjukkassetaxan och resekostnaderna föreligger visserligen icke. Det är emellertid att märka, att 1953 års beräkningar baserats på material från år 1950 och att en viss höjning jämväl av resekostnaderna inträtt sedan dess. Med hänsyn härtill synes anstaltens beräkning av den totala ökningen av statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen, 13 milj. kronor, i sin helhet kunna godtagas.»

Riksförsäkringsanstalten har vidare beräknat vissa mindre ökning av statsbidragskostnaderna, nämligen *dels* med 0,2 milj. kronor med anledning av att den antagna lagen om *moderskapshjälp* medger sjukpenning med fullt belopp även om barnet dör kort efter nedkomsten och *dels* med ca 1,2 milj. kronor med anledning av förutsedda *ändringar i befolkningsunderlaget*.

Mot dessa beräkningar torde — anför departementschefen — intet vara att erinra.

I *propositionen 1955: 114* har Kungl. Maj:t som ovan nämnts förelagt riksdagen förslag till vissa reformer inom sjukförsäkringen och folkpension-

neringen, medförande mindre kostnadsökningar bl. a. för sjukförsäkringen. Sålunda har framlagts förslag om ändringar i sjukförsäkrings- och folkpensioneringslagarna i syfte att för motverkande av luckor och dubbelsättningar åstadkomma en samordning mellan de båda lagarna. Förslaget har i denna del beräknats medföra en årlig merkostnad av högst 0,6 milj. kronor för det statliga sjukhjälpbidraget. Från detta belopp kan dock avräknas vad som återgår till sjukförsäkringen från folkpensioneringen; storleken härav kan emellertid icke angivas. Vidare har i propositionen föreslagits, att sjukpenningförsäkringen skall utvidgas till att omfatta även *dels* de icke förvärvsarbetande hemmafruar, som uppbär hustrutillägg, *och dels* änkor samt hem- och frånskilda m. fl., vilka har hemmavarande barn under 16 år. Den årliga merkostnaden för statens del har för dessa grupper beräknats till (0,85 + 1,75) 2,6 milj. kronor. Slutligen har i propositionen föreslagits en förlängning av lagen den 17 december 1954, nr 774, med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa. Förslaget syftar till att bereda fortsatt sjukpenningförsäkring åt den, som vid utgången av år 1954 hade sådan försäkring i erkänd sjukkassa men som icke är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring. Statens kostnader för denna frivilliga försäkring har i propositionen beräknats till ca 0,9 milj. kronor för år. Av nu nämnda propositionsförslag avses endast det som berör den frivilliga sjukpenningförsäkringen skola träda i kraft den 1 juli 1955. Övriga ändringar skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1956. Till följd härav beräknas den på nästa budgetår kommande kostnadsökningen för statsverket i dessa delar till högst (0,3 + 1,3 + 0,9) 2,5 milj. kronor.

Kungl. Maj:t har vidare som ovan nämnts i *propositionen 1955: 118* förelagt riksdagen vissa förslag om ersättning från den allmänna sjukförsäkringen för sjukvård utom riket samt om sjömannens sjukförsäkring. Statens bidrag till sjukförsäkringen har antagits för dessa ändamål komma att öka med i runt tal en milj. kronor om året. Reformen skall träda i kraft den 1 januari 1956. Departementschefen uttalar, att enär en viss eftersläpning i utbetalningarna torde vara att förvänta med hänsyn till de särskilda åtgärder, vilka förordats beträffande den administrativa handläggningen, finnes anledning att antaga, att den på staten fallande kostnadsökningen för nästa budgetår kommer att begränsas till ca 200 000 kronor.

Det totala medelsbehovet under sjukkasseanslaget kan således enligt departementschefens beräkningar uppskattas till (16,7 + 237,5 + 13 + 0,2 + 1,2 + 2,5 + 0,2) 271,3 milj. kronor. Med hänsyn till den osäkerhet, som i brist på erfarenhet vidlåder dessa beräkningar, synes anslaget — anför departementschefen — lämpligen böra uppföras med ett till 270 milj. kronor avrundat belopp.

Utskottet

Under förevarande anslag, Bidrag till sjukkassor m. m., har till en början beräknats medel för bidrag till den frivilliga sjukförsäkring, som föregick den allmänna sjukförsäkringen. Det härför beräknade beloppet, 16,7 milj. kronor, avser den slutliga avräkningen mellan utlämnade förskott och slutligt bidrag för år 1954. Utskottet godtar beräkningen.

I övrigt avser anslaget statens kostnader för den allmänna sjukförsäkringen med moderskapsförsäkringen samt läkemedelsförmånerna. Till grund för anslagsyrkandena ligger här de beräkningar som framlades för riksdagen i propositionen nr 178 år 1953 med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring m. m. — avseende den allmänna sjukförsäkringen och läkemedelsförmånerna — och i propositionen nr 144 år 1954 med förslag till lag om moderskaps hjälp m. m. Såsom departementschefen uttalat torde anledning icke föreligga att nu frångå dessa beräkningar.

Kompletterande beräkningar erfordras emellertid i anledning av vissa särskilda ändrade förhållanden.

Statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen har sålunda nu beräknats till 57 milj. kronor mot 44 milj. kronor i nämnda proposition nr 178. Ökningen är till ca 12 milj. kronor betingad av vissa år 1954 genomförda höjningar i taxan för beräkning av ersättning för läkarvård och tandläkarvård. Till återstående del, ca 1 milj. kronor, avser ökningen de försäkrades resor till och från läkare. Utskottet anser den sålunda beräknade totala ökningen av statsbidraget till sjukvårdsförsäkringen, 13 milj. kronor, i sin helhet böra godtagas.

Vissa mindre uppräknningar — med 0,2 milj. kronor resp. 1,2 milj. kronor — har föranletts av att den antagna lagen om moderskaps hjälp medger sjukpenning med fullt belopp även om barnet dör kort efter nedkomsten resp. av förutsedda ändringar i befolkningsunderlaget. Ej heller i dessa avseenden har utskottet funnit anledning till erinran mot beräkningarna.

Vissa i propositionen nr 114 till innevarande års riksdag framlagda förslag till reformer inom sjukförsäkringen och folkpensioneringen medför, så vitt avser förevarande anslag, en till 2,5 milj. kronor beräknad kostnadsökning för statsverket. Det gäller här dels en samordning mellan sjukförsäkringen och folkpensioneringen, dels en utvidgning av sjukpenningförsäkringen till att omfatta också de icke förvärvsarbetande hemmafruar som uppbär hustrutillägg samt änkor och hem- och frånskilda m. fl., vilka har hemmavarande barn under 16 år, och dels fortsatt frivillig sjukpenningförsäkring för medlemmar i erkänd sjukkassa.

Slutligen beräknas för kommande budgetår ett belopp om 0,2 milj. kronor för statens kostnadsökning i anledning av förslag i propositionen nr

118 till innevarande års riksdag om ersättning från den allmänna sjukförsäkringen för sjukvård utom riket och om sjömännens sjukförsäkring.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot de beräkningar som framlagts i anledning av förslagen i propositionerna nr 114 och 118.

Utskottet hemställer — med erinran att andra lagutskottet tillstyrkt propositionen nr 114 i sitt utlåtande nr 28 och att sammansatt stats- och andra lagutskott, såvitt nu är av betydelse, tillstyrkt propositionen nr 118 i sitt utlåtande nr 2 —

att riksdagen med bifall till förevarande proposition, nr 141, må till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1955/56 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 270 000 000 kronor.

Stockholm den 10 maj 1955

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från statsutskottet: herrar Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Jacobsson, Rubbestad, Åkerström och fröken Elmén;

från andra lagutskottet: herr Norman, fru Svenson, herrar Magnusson, Jacobsson i Tobo, Lundberg* och Bengtsson i Varberg.
